

Nr 111

Av herr **Mattsson m. fl.**, om kreditförsörjningen för rationaliseringsändamål inom jordbruket.

(Lika lydande med motion nr 78 i Första kammaren)

Kreditfrågornas lösning är av avgörande betydelse för den fortsatta utvecklingen av svenskt jordbruk. Den rationaliseringsverksamhet som bedrivs karakteriseras av en utveckling mot allt större brukningsenheter och en allt längre gående mekanisering. Detta ställer stora krav på den unga generationen jordbrukare, som med sitt engagemang i näringen får känna de påfrestningar det innebär att vara nystartade jordbrukare och därtill får bära konsekvenserna av den strukturomvandling näringen är föremål för. Särskilt under den första tiden efter förvärvet är de ekonomiska svårigheterna ofta stora. Situationen för de nytillträdande jordbrukarna har blivit avsevärt förändrad sedan den nu bedrivna rationaliseringspolitiken infördes. Detta motiverar en prövning av rationaliseringspolitikens ekonomiska konsekvenser för den enskilde.

Det är stora anspråk på medel som möter den nytillträdande jordbrukaren. Utöver inköp av fastighet och inventarier föreligger ofta behov av pengar för reparationer av byggnaderna, jord- och skogsdikning, väganläggningar, röjningar och planteringar. Det ligger i sakens natur att det löpande underhållet av den tidigare kanske åldrige ägaren ofta har blivit eftersatt. För en ny ägare kan det i vissa fall vara välbetänkt att inte uttaga hela tillväxten i skogen utan vänta därmed i 10—15 år. Skogens åldersklassfördelning kan vara orsaken härtill. Sådant komplicerar ytterligare den ekonomiska situationen.

När den nuvarande rationaliseringspolitiken infördes sökte man så långt det var möjligt beakta de problem som nytillträdande jordbrukare beräknades få att klara. Situationen var dock då en annan. Behovet av kapital var i allmänhet väsentligt mindre.

Det kapital som kan erhållas genom lantbruksnämndernas medverkan för inköp av inventarier räcker numera inte alls till för att göra nödvändiga inköp. Därför måste kapital upplånas till dyra räntor i den öppna marknaden. Då amorteringstiden är kort på lån för inköp av inventarier blir ekonomien särskilt ansträngd under de första 10 åren, eftersom det då skall betalas ränta och amortering på inventarielånen utöver lånen på själva fastigheten. Det torde därför vara väl motiverat att utsträcka den amorteringsfria tiden på de statliga garantilånen.

En förlängning av den amorteringsfria perioden för statliga garantilån är emellertid inte tillräcklig för att mildra den tunga bördan för nytillträdande jordbrukare, då det gäller de ekonomiska betingelserna. Även amorterings-

villkoren är sådana att belastningen blir mycket stor. När en fastighet förvärvas blir oftast den del av köpesumman som skall amorteras den största. I kreditinrättning erhålles endast ett till sin storlek begränsat stående bottenlån, vilket är amorteringsfritt. På den övriga delen av köpeskillingen kan under förutsättning av lantbruksnämndens godkännande erhållas upp till 5 års amorteringsfrihet på statliga garantilån, varefter lånet skall börja amorteras, och längsta amorteringstiden är 30 år. Under amorteringstiden tillkommer givetvis räntekostnaderna, och den del som amorteras lägges helt naturligt till den övriga årsinkomsten och blir följaktligen beskattad på vanligt sätt. Den ekonomiska bördan blir under dessa förhållanden alltför ofta vederbörande övermäktig.

Mot denna bakgrund kan det anses motiverat, att lantbruksnämnderna finge rätt bevilja upp till 10 års amorteringsfrihet på de statliga garantilånen samt amorteringsfrihet upp till 50 % av den som garantilån i varje särskilt fall lämnade krediten. Därjämte må beaktas att de lån som med lantbruksnämndernas tillstyrkan lämnas för inventarieuppsättning är alltför begränsade med hänsyn till de krav som numera ställes på jordbruksdriften och dess behov av maskiner. Även denna låneform bör följaktligen snarast bli föremål för översyn.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att vid pågående översyn av rationaliseringsverksamheten på jordbrukets område frågan om kreditförsörjningen för rationaliseringsändamål blir föremål för särskild skyndsam prövning, varvid de i motionen framförda synpunkterna beaktas.

Stockholm den 23 januari 1962

Karl G. H. Boo

Einar Larsson
i Borrby

Lennart Mattsson
Jan-Ivan Nilsson
i Tvärålund